

USOPOP

“FESTIBAL ASKO DIRUAREN LOGIKAN DABILTZA, BAINA GUK MUSIKA MAITE DUGU”

Datorren urtean beteko ditu hamar urte Usopop jaialdiak. Lagun artean sortu zuten, kalitatezko musika eta tratu humanoa erdigunean jarriz. Urtero saiatu dira gauza berriak probatzen, tokiekin esperimintatzen, baina tamainari eutsiz. Txikia da Usopop eta txiki nahi dutela diote Pantxika Gaicotchea Urricariet eta Joanes Garcia Basurko antolatzaileek. “Zerbait galduko litzateke bestela”. Jaialdiaren historia eta aurrerantzean dituzten erronkak erreperasatu ditugu haiekin.

Kepa Matxain

@kmatxain

ARGAZKIA: DANI BLANCO

Igande arratsaldea Sarako Santa Katalina kaperan. Bi kontzertu aski desiratu –Orbel eta Maria Arnal & Marcel Bages– falta dira Usopop jaialdia amaitzeko. Bezperan, euria medio, jaialdia tokiz aldatu behar izan zuten antolatzaileek, Lizarrietako berdegunetik Sarako polikiroldegira. Hala eta guztiz ere, ohi duten trebezia txukundu zuten aretoa, eta miresmeneko hitzak entzuten ziren bertaratutakoen artean. Lo gutxi egin-dako aurpegia dakarte batzuek, bezperan gaztetxean luze jo baitzuen gauak. Sartze-mahaian dauden Pantxika Gai-cotchea Urricarietek eta Joanes Garcia Basurkok ere ez dute deskantsu handirik hartu izanaren tankerarik. Elkarriketa egin bitartean, asko hurreratu zaizkie sarrerak gordetzeko eskatuz. “Jorgeren izenean bat”, “lau Amaiaren izenean, mesedez”. Bostak puntuan sarrrarazi dute jendea, eta etenaldi baten ostean jarraitu dugu hizketan, hormaz bestalde Orbelen doinu pausatuak entzuten direlarik.

Orain artekoa ikusirik, aurtengoaren zer balorazio egiten duzue?

Pena izan da Lizarrietan egin ezina, Usopopen oinarria mendia delako, baina, gainontzean, aski positiboa. Gaualdi polita igaro genuen, jendea pozik zen, eta guk jendeari begira egiten dugu lan. Euskal Herriko bi aldeetako jende anitz etorri da, eguraldiarengatik agian iaz baino pixka bat gutxiago, baina kantitatea baino garrantzitsuagoa da kalitatea. Etorri da ohiko jendea, jende ona, kontzertuetakoa, eta festa giro ederra izan da. Diru pixka bat galtzen badugu ere, merezi izan du egitea. Hala ere, oraindik bi kontzertu garrantzitsu falta dira, eta, beraz, egingo dugu balorazioa datorren astean, pausatutik, ordu aski lo egin ondoren.

Txikia eta kalitatezkoa. Ezaugarri horiek izan ditu jaialdiak hastapenetatik. Zer bultzatu zintuzten halako zerbait antolatzera?

Jaialdia, funtsean, lagun talde batek sortu zuen. Patxi Dutournier eta gu biok laguntzaile ginen EHZN. Askok ikasi genuen elkarte horretan, baina beste zerbait sortzeko gogoz geunden. Euskal Herrian ez zeuden estetika batzuk topatu genituen kanpoko jaialdi batzuetan. Oroitzen naiz, era berean, Sigur Rós-eko DVD batean ikusi genuen bira bat egin zutela Islandian zehar, hango leku

naturaletan barna. Ohartu ginen Saran bagenituela leku natural eta historiko ederrak, eta haiek berriz baloratuz, musika ohiko tokietatik atera genezakeela, eta beste zerbait eskaini, familientzat, belaunaldi desberdinentzat... Gaztetxe giroan ibilitako jendea ginen, guraso berri asko tartean, eta kasik eboluzio naturala izan zen halako zerbait antolatzera. Musikari dagokionez ere, ohiko estiloetatik kanpoko apustua egin nahi genuen. Donostian agian aukera asko izango dira, baina Saran ez. Ska, metala edo rocka entzuten zen, baina folka edo popa apenas. Erakutsi nahi genuen hor ere bazela euskal eszena aktibo bat. Euskal Herri guztian barrena horrelako ekimenak antola daitezten nahi genuke. Txikiak, baina ugari, eta giza tamainakoak, gertuko tratua baimentzen dutenak. Makrofestetara joateak nekutzen gaitu.

» “Euskal Herri guztian barrena horrelako ekimenak antola daitezten nahi genuke. Txikiak, baina ugari, eta giza tamainakoak, gertuko tratua baimentzen dutenak”

Erreferentziazko atzerriko jaialdiak aipatu dituzue. Adibide zehatzak aipatzerik bai?

Adibidez, Eskoziako uharte batean egin den jaialdi txiki bat: Away Game. Edo Ingalaterrako Latitude festibala. End of The Road berak ere, handixegoa izan arren, xarma gordetzen du. Era horretako jaialdiei begiratzen diegu, txiki-ertainak, zainduak, koherenteak. Eta batez ere: programatzen dutenak. Gero eta jaialdi gehiago daude fotokopiak direnak, kolorerik gabeak. Guri arriskatzeari gustatzen zaigu, nahi ditugun taldeak programatzea.

Jaialdi nagusi honetaz gain, urtean zehar ere kontzertuak antolatzen dituzue, garrantzi berezia emanez tokiekin esperimentatzeari. Zergatik?

Konfort eremutik ateratzen gaitu tokiekin esperimentatzeak. Zuzenekoak areto ilunetan bizitzera ohituta gaude. Baina zuzenekoak ez dira musika hutsa, lekuek badute arima bat, eta beste zerbait sortzea ahalbidetzen dute. Adibidez, oraintxe gauden kaperan antolatu ditugu jada hiru kontzertu. Beste soinu bat du, beste historia bat –herritarrek sortu zuten 1630ean–, ez da areto bat bezain hotza. Gainera, gustatzen zaigu jendeari leku bereziak ezagutaraztea. Usopop ez da kontzertu sorta bat soilik, esperientzia osoago bat baizik. Jendearen artean harreman berezia sortu nahi dugu, kalitatea eskainiz, horretarako talde gutxiago ekarri behar baditugu ere. Lekuak esperientzia bat sortzen laguntzen du. Halako lekuetan beste gauza batzuk pasatzen dira jendearen buruetatik, beste jarrera batzuk ditugu. Argi dugu talde berberak areto arrunt batean jarriko bagenitu publikoaren erdia ere ez litzatekeela etorriko. Jendearen erdia etortzen da esperientzia bizitzera. Taldeak ez ditu ezagutzen, eta primeran. Badaki tartean topatuko dituela gustukoak, eta une eder bat biziko duela.

Zifrek agintzen dute kulturgintzan. Azken aldian, nabari da kultur ekitaldiak kuantifikatzeko obsesio handi bat. Zuek, aldiz, aipatzen duzue Usopop handitzeak bere mamia galtzea ekarriko lukeela.

Txiki mantentzea hautu bat da, noski. EHZNren erdua, adibidez, tarteko zerbait izan da, eta arazoak sortu dizkie ekonomikoki. Jaialdi txikietan hautu azkarragoak egin ditzakegu, ez gaude diruaren menpe, nahi duguna egin dezakegu. Guretzat zifrak ez dira garrantzitsuak. Noski, kontatuko dugu zenbat garagardo eta zenbat sarrera saltzen dugun, baina batez ere harremanei ematen diegu garrantzia, ea jendeak ondo pasatzen duen... Jaialdia handituko bagenu errentagarritasunaren logikan sartuko ginatke, eta hor beti zerbait galtzen da. Festibal asko diruaren logikan dabilta, baina guk musika maite dugu.

Espezie gutxitua sentitzen zarete?

Badira antzeko filosofiadun festibal batzuk. Ez da berdina, baina hor dago Jazpana adibidez. Edo sortu berri den Kaio-

la festibala. Gaztetxe mugimenduan ere badira arrunt ekimen interesgarriak. EHZk ere badu ukitu hori. Nahi genuke are gehiago zabaltzea eredu hori. Usopopek balio badu gazte batzuk inspiratzeko, eta haiek noizbait halako zerbait sortzeko –desberdina, beren estilokoa–, gu pozik. Gogoia duen jendea ausartu dadila.

Erraza al da urteak pasa ahala pasioari eustea?

Noski, tarteka badira estres unek. Formula bera ez errepikatzeko, saiatzzen gara urtero proiektuari berrikuntzaren bat egiten: egun bat gehitzen, agian kentzen, lekuz aldatzen... Duda unek ere asko izaten dira, ea hautu onak egin ditugun, ea mikroek funtzionatuko duten... Eguraldiarengatik jaialdia Saraiko polikiroldegira mugitzea, adibidez, erabaki gogorra izan zen. Gaur goizeko bostetan garbiketa egiterakoan asperuta ginen, baina gero hona etorri, eta pentsatu dugu: merezi du.

Hain jaialdi txikia izaki, nondik ateratzen dituzue sosak halako mailako taldeak ekartzeko?

Hasieran, bakoitzak gure sakelatik 200 euro jarri genituen. Lehen urtean uste baino jende gehiago etorri zen, eta nola Saran aski zuhurrak garen –barrez–, diru pixka bat atxikiz eta hurrengo urterako inbertituz hasi ginen. Gerora Euskal Kultur Erakundeak (EKE) lagundu gaitu, pixka bat soilik. Normalean, musika taldeek inguru hauetan jotzeko aukera gutxi izaten dute, eta, hortaz, haiek esfortzu bat egiten dute, eta guk ere bai. Prezio apalago batean agian, baina beti saiatzzen gara artistei merezi dutena ordaintzen, eta ahal bezain ondo zaintzen, catering on bat prestatuz, adibidez. Harreman pertsonalek ere garrantzi handia dute: Belakok beren bosgarren kontzertua jo zuen gurean, zin egin ziguten itzuliko zirela, eta arrakasta lortu eta gerora, berriro etorri ziren, prezio merkean. Edo Bigottekin gertatu zitzaiguna... Beasainen ginen, Jazpanan, mozkortu samar, joan ginen pixa egitera eta topatu genuen Bigotteko abeslaria. Festibal bat genuela eta ea etorri nahi zuen bota genion, prezio merke samar batean. Eta hark baietz. Managerraren zenbakia pasa zigun, handik gutxira idatzi genion eta baietz, ez zuela ahantzirik. Eta halaxe etorri zen. Behin hona

Jaialdi txikia da Usopop, ez duelako handiagoo izatea bilatzen. Masifikazioaren ordez, musikazaleak elkartzea eta giro berezia sortzea lehenesten ditu.

USOPOP

» “Normalean, musika taldeek inguru hauetan jotzeko aukera gutxi izaten dute, eta, hortaz, haiek esfortzu bat egiten dute, eta guk ere bai”

» “Orain hamargarren urteurrena dator, eta hori eginen dugu, bai ala bai. Gero, ikusiko dugu”

etorrita, berriz etorri nahi izaten dute, badakitelako zer topatuko duten: arretaz entzungo dituzten benetako musikazaleak.

Jaialdiaren erdigunean jartzen duzue euskara. Ze eragin du horrek Sara bezalako herri batean?

Euskararena, neurri batean, hautu naturala da. Gutako batzuei normala zaigu euskaraz aritzea. Baina bestalde, nahita egiten dugun zerbait ere bada. Hastapenetan, gehiago jotzen genuen itzulpen-

tara: garagardoa / bière, eta abar. Orain ez dugu itzulpenik egiten. Alemaniarra joaten bazara, alemanez garagardoa nola eskatzen den ikasi beharko duzu. Hemen berdin. Sara herri euskalduna da, baina euskaldun pasiboa. Garai bateko jende guztiak badaki euskaraz, baina askok ez dute transmititu. Hala ere, gazte gehienek ere badakite euskaraz zer edo zer, eguneroko ohiturak aldatzea falta zaie. Saratarrek natural bizi dute euskara hutsezko afixak ikustea. Halakoa da Iparraldeko egoera. Jendeak beharbada ez du euskara asko erabili, baina normala zaio gauzak euskaraz ikustea. Hala da eta kito. Ez dute inposaketa bezala bizi.

Nolakoa izaten da festibalaren biharamuna? Ze erronka datozkizue orain?

Gogoetatzen ari gara jarraitu ala ez. Urtero zalantza bera izaten dugu. Orain hamargarren urteurrena dator, eta hori eginen dugu, bai ala bai. Gero, ikusiko dugu. Gustatzen zaizkigu Astra bezalako proiektuak, edo Oñatiko Eltzia bezalakoak... sozialki azkartzen dute kultur-gintza. Beharbada zerbait desberdina egiten hasiko gara noizbait, baina beti kultur arloan. Izan Usopop edo izan beste edozer, ez gaude geldirik egoteko. ■